

Nyt fra EU-statsstøtteren 2016

---

v/Preben Pettersson, statsstøttechef

v/Rass Holdgaard, partner, advokat

v/Claus Peter Hansen, advokat

Dansk Forening for Europaret

Mandag den 7. november 2016

Overblik

- › Statsstøtte og politik
  - › Statsstøttereformens afslutning
  - › Kontrol og samarbejde mv.
- › Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016
  - › Statsstøttepraksis fra EU
  - › Statsstøttepraksis fra Danmark
- › Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1
- › Forenelighedsvurderingen
- › Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole
- › Nogle tendenser

A vibrant cosmic background featuring a bright, glowing spiral galaxy in the center, surrounded by numerous stars and other celestial bodies. In the foreground, there are several planets and moons: a blue planet in the top left, a grey moon in the middle left, a large Earth-like planet in the bottom left, and a reddish planet in the bottom right.

EU's statsstøtteregler får øget betydning for konkurrencen på det indre marked

Preben Sandberg Pettersson
Statsstøttechef,
Erhvervs- og Vækstministeriet

Statsstøttereformens afslutning

- › SAM (State Aid Modernisation) er nu afsluttet (maj 2012 - maj 2016) – hvad er der sket?
  - › Konkurrence, vækst, beskæftigelse, grøn omstilling og budgetdisciplin – især gennem fremme af investeringer
  - › Revision af statsstøtteprocedurerne i procedureforordningen
  - › Statsstøttereformen, 2 rådsforordninger og 35 kommissionsretsakter revideret, bl.a. GBER
  - › Finalen: Statsstøttebegrebsmeddelelsen - Udvidet og præciseret statsstøttebegreb - Kodificering af kommissions- og retspraksis

Kommissionens statsstøttebegrebsmeddelelse

› Fra pressemeddelelsen:

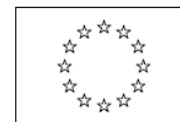
- › “The Notice will in particular facilitate public investment in the European Union (...). It gives clear guidance on when public investments do not involve State aid (...). This will help maximise the effect of investments on economic growth and jobs, in line with the Commission's [Investment Plan for Europe](#) to mobilise at least €315 billion over three years in private and public investment across the EU.”

19.7.2016	DA	Den Europæiske Unions Tidende	C 262/1
IV			
(Oplysninger)			
OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANE, KONTORER OG AGENTURER			
EUROPA-KOMMISSIONEN			
Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (2016/C 262/01)			
INDHOLDSFORTEGNELSE			
			Side
1.	INDLEDNING	.....	3
2.	BEGREBERNE VIRKSOMHED OG ØKONOMISK AKTIVITET	.....	3
2.1.	Generelle principper	.....	3
2.2.	Udøvelse af offentlig myndighed	.....	5
2.3.	Social sikring	.....	6
2.4.	Sundhedstjenester	.....	7
2.5.	Uddannelses- og forskningsaktiviteter	.....	7
2.6.	Kultur og bevarelse af kulturarven, herunder naturbeskyttelse	.....	8
3.	STATENS ROLLE	.....	9
3.1.	Tilregnelser til staten	.....	9
3.1.1.	Grundlag for tilregnelser	.....	10
3.1.2.	Tilregnelser og forpligtelser efter EU-retten	.....	11
3.2.	Statsmidler	.....	11
3.2.1.	Generelle principper	.....	11
3.2.2.	Kontrollerende indflydelse på midlerne	.....	13
3.2.3.	Statens involvering i omfordeling mellem private virksomheder	.....	14
4.	FORDTEL	.....	15

Statsstøttereformens afslutning

Og hvad så nu?

- Decentralisering af kompetence til de nationale myndigheder
- I højere grad op til stat, regioner, kommuner og offentlige virksomheder der skal håndhæve statsstøttereglerne efter GBER, de minimis forordningen og statsstøtregistret
- Kommissionens fokus skal være på de ”store” konkurrenceforvridende sager
- Kommissionens håb, at GBER vil kunne omfatte 90% af alle støtteordninger på sigt. Derudover de minimis
- EU-Kommissionens pro-aktive statsstøtteindsats mod konkurrenceforvridende skattepraksis

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 8.5.2012
COM(2012) 209 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Modernisering af EU's statsstøttepolitik

(EOS-relevant tekst)

Kommissionens statsstøttemeddelelse – vovede budskaber

- › Begrebet ”økonomisk aktivitet” kodificeres
- › Offentlig finansiering af kommercielt drevet infrastruktur kan udgøre statsstøtte
- › Risiko for statsstøtte ved offentlige infrastrukturprojekter, hvis infrastrukturen konkurrerer med lignende infrastruktur
- › Det defineres, hvornår offentlig finansiering af kultur (og sport) falder uden for statsstøttebegrebet
- › Offentlige investeringer i økonomiske aktiviteter af ren lokal karakter falder uden for statsstøttebegrebet
- › Statsstøttereglernes anvendelse på skatteområdet – og Kommissionens nyere praksis
- › Korrekt anvendelse af udbudsreglerne vil fjerne risikoen for statsstøtte i forbindelse med offentlige indkøb

19.7.2016	DA	Den Europæiske Unions Tidende	C 262/1
IV			
(Oplysninger)			
OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER			
EUROPA-KOMMISSIONEN			
Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde			
(2016/C 262/01)			
INDHOLDSFORTEGNELSE			
			Side
1.	INDLEDNING		3
2.	BEGREBERNE VIRKSOMHED OG ØKONOMISK AKTIVITET		3
2.1.	Generelle principper		3
2.2.	Udøvelse af offentlig myndighed		5
2.3.	Social sikring		6
2.4.	Sundhedstjenester		7
2.5.	Uddannelses- og forskningsaktiviteter		7
2.6.	Kultur og bevarelse af kulturarven, herunder naturbeskyttelse		8
3.	STATENS ROLLE		9
3.1.	Tilregnelser til staten		9
3.1.1.	Grundlag for tilregnelser		10
3.1.2.	Tilregnelser og forpligtelser efter EU-retten		11
3.2.	Statsmidler		11
3.2.1.	Generelle principper		11
3.2.2.	Kontrollerende indflydelse på midlerne		13
3.2.3.	Statens involvering i omfordeling mellem private virksomheder		14
4.	FORDEL		15

Statsstøttebegrebet

- › ”Bortset fra de i traktaterne hjemlede undtagelser er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med det indre marked i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne”, jf. EU-traktatens art. 107 stk.1.
- › Økonomisk aktivitet defineres af EU-Domstolen som enhver aktivitet, der indebærer afsætning af varer og / eller tjenesteydelser på et marked.
- › Offentlig myndighedsudøvelse – ikke økonomisk aktivitet – militær, politi, retsvæsen, sociale ydelser, det offentlige sundhedssystem, uddannelse, forskning og bevarelse af kultur- og natur(arven).
- › Gennemgang af elementerne i statsstøttebegrebet og statsstøttebegrebets anvendelse på områderne infrastruktur, kultur, sport, støtte af lokalkarakter uden samhandelspåvirkning, forholdet mellem statsstøttebegrebet og reglerne om offentligt udbud – samt statsstøttebegrebets anvendelse på skatteområdet.

Infrastruktur

- › I en række Kommissionsafgørelser, fx statsstøttesagerne om Øresundsforbindelsen (SA.36558, 36662 og 38371) og Femern Bælt-forbindelsen (SA.39078) er det i lyset af Leipzig Halle-dommen slået fast, at drives infrastruktur som økonomisk aktivitet, er offentlig investering i infrastrukturen omfattet af statsstøttereglerne.
- › Der peges på, at offentlig finansiering af infrastruktur ikke udgør statsstøtte, hvis den pågældende infrastruktur ikke konkurrerer med samme slags infrastruktur.
- › Det slås fast, hvilket er en ændring ift. Kommissionens afgørelse i sagen om Multiarenaen i Ørestaden i København (SA.33728), at infrastruktur etableret med statsstøtte ikke vil indebære statsstøtte til de, der varetager driften og bruger infrastrukturen, hvis disse betaler markedsprisen for leje / brug af faciliteterne.
- › Der er udarbejdet en nyttig checkliste for vurdering af statsstøtte ved infrastrukturforanstaltninger – Analytical grids on the application of state aid rules to the financing of infrastructure projects.

Infrastruktur

Kommissionen er aktuelt i gang med at udarbejde forenelighedsregler for en lang række typer af infrastruktur

- › Lufthavne
- › Havne
- › Veje, broer og tunneler
- › Jernbane
- › Transportsystemer i byer
- › Bredbåndsinfrastruktur
- › Energinetværk
- › Affaldshåndtering
- › Vand og spildevand
- › Kultur og sport – faciliteter
- › Forskningsinfrastruktur

Kultur

- › Det slås fast, at kulturaktiviteter, der ikke er kommercielle men tilbydes gratis eller mod et minimalt gebyr, ikke er omfattet af statsstøttebegrebet.
- › Stadig en udfordring at vurdere omfangslogikken af kulturbegrebet og hvornår der i realiteten er tale om økonomisk aktivitet, eller med andre ord, hvornår kulturaktivitet er erhvervsvirksomhed.

GBER 702/2014 art. 53 om kultur
indeholder fortolkningsbud og
statsstøtte- forenelighedsregler

Skatteområdet

- › Følger op på den række af sager og kommissionsafgørelser, der har været om urimelig konkurrenceforvridende administrativ praksis på skatteområdet og statsstøtte i form af skattebegunstigelser.
- › Udgangspunktet er, at statsstøttere reglerne gælder fuldt ud på skatteområdet.
- › Det handler om, at der tildeles skattefordele, hvis skattemyndighederne selektivt giver afkald på en indtægt eller selektivt behandler visse virksomheder skattemæssigt favorabelt.

- › Testen for selektive skattefordele indebærer:
  - › 1. Det normale beskatningsniveau fastlægges.
  - › 2. Herefter afklares det, hvorvidt der er tale om afvigelser fra det generelle, normale, objektive fastsatte skatte- eller afgiftsniveau.
  - › 3. Det vurderes, om der hermed tildeles selektive fordele til visse virksomheder og /eller produktioner.

Skatteområdet - Tax rulings

Overblik:

Final decisions

Member State	Title	Date of decision
Ireland	State aid implemented by the Ireland to Apple	30.08.2016
The Netherlands	State aid implemented by the Netherlands to Starbucks	21.10.2015
Luxembourg	State aid which Luxembourg granted to Fiat	21.10.2015
Belgium	Excess Profit exemption in Belgium – Art. 185§2 b) CIR92	11.01.2016

Open formal investigations

Member State	Title	Date of decision	Link to final decision	Press release	Case no./ link to case
Luxembourg	Alleged aid to Amazon	07.10.2014	Letter to the Member State - working language en	IP/14/1105	SA.38944
Luxembourg	Alleged aid to McDonald's	03.12.2015	Letter to the Member State - working language en	IP/15/6221	SA.38945
Luxembourg	Possible State aid in favour of GDF Suez	19.09.2016		IP/16/3085	SA.44888

Statsstøtte af lokal karakter uden samhandelspåvirkning – opfølgning på Kommissionens afgørelse i 7 sager i april 2015

- › Kommission afgjorde i de 7 sager, at der ikke var tale om statsstøtte, da der alene var lokale effekter og samhandlen på det indre marked ikke påvirkes
- › Kommissær Vestager: "These decisions confirm that many local public support measures do not constitute state aid. This reflects the Juncker Commission's approach to be "big on big things and small on small things""
- › Statsstøttebegrebsmeddelelsen, punkt 196:
- › Kommissionen har i en række afgørelser i lyset af sagernes konkrete omstændigheder fundet, at foranstaltningen kun havde ren lokal virkning og følgelig ikke påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne. I disse sager fastslog Kommissionen, at støttemodtageren leverede varer eller tjenesteydelser i et begrænset område i en medlemsstat, og at det var usandsynligt, at støttemodtageren ville tiltrække kunder fra andre medlemsstater, samt at det ikke kunne forventes, at foranstaltningen ville have andet end en marginal indvirkning på grænseoverskridende investeringer eller etableringer.
- › Det skal bemærkes, at man trods Kommissionens udmeldinger og nyere praksis, bør overveje nøje - af retssikkerhedsmæssige grunde - at notificere lignende støttetiltag af lokal karakter.
- › Endvidere bemærkes, at støtte af lokal karakter kan være omfattet af konkurrencelovens §11a.

The Netherlands Investment
aid for Lauwersoog Port
SA.30.403

Statsstøtteregler og offentligt udbud

- › Det slås fast, at hvis offentlige myndigheder indkøber varer og/eller tjenesteydelser gennem offentlige udbud, der overholder EU-reglerne for offentlige udbud, er dette tilstrækkeligt til at sikre, at handlingen ikke indebærer statsstøtte (punkt 84, 89 – 96).

Nye kontrolmuligheder – det nye sort

Gennemsigthed - Statsstøttere register pr. 1. juli 2016

- › Individuel støttetildeling over 500.000 EUR
- › Online offentligt tilgængeligt nationalt register
- › Oplysninger om støtteordningen samt støttemodtager
- › Konkurrentkontrol
- › ERST

Evaluerings af store ordninger

- › Gennemsnitligt årligt budget over €150 m. for visse støttetyper: (Kommissionens meddelelse om evaluering af 28.5.2014 SWD (2014) 179)
- › Regional støtte (U: driftsstøtte)
- › SMV-støtte
- › FUI-støtte, støtte til miljøbeskyttelse (U: reduktioner i miljøskatter under direktiv 2003/96/EC), støtte til bredbåndsinfrastruktur
- › Evalueringsplanen anmeldes til Kommissionen senest 20 arbejdsdage efter ordningens ikrafttræden (undtagelse: 6 mdr. efter ikrafttræden med mulighed for forlængelse)

Styrket samarbejde og videndeling i EU og DK

- › EU State Aid compliance group 4 – 5 gange årligt – best practice
- › 2 gange årligt high level-møde med Kommissæren
- › Kommissionens multilaterale konsultationer og møder
- › State aid Wiki
- › State Aid weekly
- › www.dgcompetition.eu.int
- › DK statsstøttenetværk i centraladministrationen, KL, DR
- › Det rådgivende statsstøtteudvalg
- › Statsstøttehåndbogen – Checklisten
- › www.evm.dk/arbejdsområder/statsstøtte
- › PSA@evm.dk

Realøkonomien
Virksomheder – Advokater – Akademisk verden Erhvervsorganisationer –
fagbevægelsen - lobbyister

Erhvervs- og Vækstministeriet
Statsstøttepolitik, koordination
Afrapportering
Statsstøttevurdering/rådgivning
Statsstøtteudvalget
Statsstøttesekretariatet

Offentlige myndigheder
Ministre/ministerier
5 Regioner
98 Kommuner

Ansvar for at overholde
statsstøtteregler og procedurer

EU-Repræsentationen
BXL

EU-Kommissionen

Nationale domstole

Medlemsstaternes
myndigheder

EU-Domstolen
/ Retten

Universet udvider sig

Vi er udfordrede og må tage fat på at skabe:

- Styrket opmærksomhed om statsstøtte og ex-ante statsstøtterådgivning
- Styrket vidensudveksling i EU og DK, netværkssamarbejde og kompetenceudvikling
- Styrke den decentrale kompetence i regioner og kommuner om statsstøtteren
- Øget netværkssamarbejde mellem aktører – offentlige og private – på statsstøtteområdet, og vejledning til virksomheder

Overblik – statsstøttepraksis

› **Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016**

- › Statsstøttepraksis fra EU
- › Statsstøttepraksis fra Danmark

› **Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1**

- › Fordel – nominel eller reel fordel? (*Generaladvokat Mengozzis udtalelse af 5. juli 2016 i Irish Travel Tax-sagen*)
- › Fordel – krav til dokumentation af fordel (*T-479/11, Frankrig mod Kommissionen*)
- › Fordel – markedsøkonomisk investor eller markedsøkonomisk kreditor (*T-386/14, FIH*)
- › Selektivitet – skatter og afgifter (*Spanish-goodwill sagerne*)
- › Selektivitet – Kommissionens seneste ”tax rulings” (*Apple og det belgiske ”excess profit scheme”*)
- › Samhandelspåvirkning – aktiviteter som er ”purely local” (*Kommissionens 5 afgørelser vedr. lokale støtteordninger i Spanien, Tyskland og Portugal*)

› **Forenelighedsvurderingen**

- › Den danske mediestøtteordning (*T-167/14 - Søndagsavisen A/S mod Kommissionen*)

› **Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole**

- › Retskraftige dommes betydning for håndhævelsen ved nationale domstole (*Klausner Holz*)
- › Berettigede forventninger og estoppel (*Sønderborg Fjernvarme-dommen fra VL, BIT-sagerne*)
- › Formkrav er vigtige at overholde (*Dilly-dommen*)
- › Kommissionens begrundelsespligt (*FIH-dommen*)

› **Nogle tendenser**

Overblik

- › Statsstøtte og politik
- › Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016
  - › Statsstøttepraksis fra EU
  - › Statsstøttepraksis fra Danmark
- › Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1
- › Forenelighedsvurderingen
- › Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole
- › Nogle tendenser

Overblik over det seneste års statsstøttepraksis fra EU

I alt:

40 domme fra EU-Domstolen og Retten
og
355 afgørelser fra Kommissionen

10 domme afsagt i perioden 25. november 2015 - 2. november 2016 fra EU-Domstolen

1. C-270/15 P - Belgien mod Kommissionen
2. C-526/14 - Kotnik m.fl.
3. C-493/14 - Dilly's Wellnesshotel
4. C-431/14 P - Grækenland mod Kommissionen
5. C-100/15 P - Netherlands Maritime Technology Association mod Kommissionen
6. C-446/14 P - Tyskland mod Kommissionen
7. C-242/15 P - Land Hessen mod Pollmeier Massivholz
8. C-211/15 P - Orange mod Kommissionen
9. C-590/14 P - DEI mod Alouminion tis Ellados og Kommissionen
10. C-574/14 - PGE

30 domme afsagt i perioden 25. november 2015 - 2. november 2016 fra **Retten**

T-233/11 - Grækenland mod Kommissionen

T-287/11 - Heitkamp BauHolding mod Kommissionen

T-479/11 - Frankrig mod Kommissionen

T-620/11 - GFKL Financial Services AG mod Kommissionen

T-103/14 - Frucona Košice mod Kommissionen

T-79/14 - Secop mod Kommissionen

T-15/14 - Simet mod Kommissionen

T-541/13 - Abertis Telecom og Retevisión I mod Kommissionen

T-162/13 - Magic Mountain Kletterhallen m.fl. mod Kommissionen

T-118/13 - Whirlpool Europe mod Kommissionen

T-242/12 - SNCF mod Kommissionen

T-167/14 - Søndagsavisen mod Kommissionen

T-386/14 – FIH mod Kommissionen

T-57/15 - Trajektna luka Split mod Kommissionen

T-50/06 RENV II - Irland mod Kommissionen

T-56/06 RENV II - Frankrig mod Kommissionen

T-60/06 RENV II - Italien mod Kommissionen

T-143/12 - Tyskland mod Kommissionen

T-427/12 - Østrig mod Kommissionen

T-461/13 - Spanien mod Kommissionen

T-462/13 - Comunidad Autónoma del País Vasco og Itelazpi mod Kommissionen

T-463/13 - Comunidad Autónoma de Galicia og Retegal mod Kommissionen

T-465/13 - Comunidad Autónoma de Cataluña og CTTI mod Kommissionen

T-487/13 - Navarra de Servicios y Tecnologías mod Kommissionen

T-515/13 - Spanien m.fl. mod Kommissionen

T-693/14 - Hamr - Sport mod Kommissionen

T-47/15 - Tyskland mod Kommissionen

T-507/12 - Slovenien mod Kommissionen

T-219/13 - Ferracci mod Kommissionen

T-220/13 - Scuola Elementare Maria Montessori mod Kommissionen

355 endelige afgørelser fra Kommissionen i perioden 25. november 2015 – 2. november 2016

10 af disse vedrørende Danmark

Policy Area	Case Number ▲	Member State	Last Decision Date	Title	
State Aid	SA.32184	Denmark	23.05.2016	Alleged State aid to an electricity supplier	Show details
State Aid	SA.32669	Denmark	23.05.2016	Aid granted to CHP plants and an electricity supplier which affect the market for regulation power.	Show details
State Aid	SA.34720	Denmark	04.12.2015	Restructuring of Vestjysk Bank	Show details
State Aid	SA.36659	Denmark	16.12.2015	Aid for all forms of biogas use - B	Show details
State Aid	SA.42389	Denmark	04.12.2015	Guarantee Scheme	Show details
State Aid	SA.42498	Denmark	17.08.2016	Modification of the support to household wind turbines	Show details
State Aid	SA.43187	Denmark	15.12.2015	Short-term single risk export credit cover (Denmark)	Show details
State Aid	SA.43628	Denmark	15.06.2016	Compensation for loss of income due to the occurrence of genetically modified material in conventional or organic crops.	Show details
State Aid	SA.43751	Denmark	03.10.2016	350 MW offshore wind capacity	Show details
State Aid	SA.44626	Denmark	27.09.2016	Pilot tender for solar energy	Show details

Overblik over det seneste års statsstøttepraksis fra Danmark

To domme afsagt ved danske domstole:

Vestre Landsrets dom af 25. januar 2016
(Sønderborg Fjernvarme-sagen)

og

Østre Landsrets dom af 18. oktober 2016
(KortCenter.dk A/S mod Energi-, Forsynings-
og Klimaministeriet)

Tre administrative udtalelser:

Statsforvaltningens udtalelser af 4.
juli 2016 og af 18. oktober 2016

og

Social- og Indenrigsministeriets
udtalelse af 12. oktober 2016

De danske domme

1. Vestre Landsrets dom af 25. januar 2016 (Sønderborg Fjernvarme-sagen)

- › Vestre Landsret: Kommunale garantier til fjernvarmeselskaber udgjorde statsstøtte (vi vender tilbage til dommen senere 😊)

2. Østre Landsrets dom af 18. oktober 2016 (KortCenter.dk A/S mod Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet)

- › Østre Landsret: ”Kort- og Matrikelstyrelsens aktiviteter i forbindelse med udarbejdelse, opdatering og videregivelse af digitale kort, herunder styrelsens deltagelse i FOT-samarbejdet, må anses for at henhøre under styrelsens myndighedsudøvelse eller uadskilleligt forbundet herved” = **ikke tale om økonomisk aktivitet**

... Derudover dom ultimo november om sømandsbeskatning og statsstøtte, jf. højesteretssagen 15/2016, Søfartens Ledere som mandatar for A og B mod Skatteministeriet

De administrative afgørelser/udtalelser fra Statsforvaltningen og Social- og Indenrigsministeriet

Statsforvaltningens udtalelse af 18. oktober 2016 om Odense Kommunes engagement i festivalen Tinderbox:

Ikke grundlag for nærmere undersøgelse af OK's tilskudsftale med festivalen Tinderbox vedr. tilskud i perioden 2015-2017 på ca. 11,5 mio. kr. til afviklingen af Tinderbox. OK havde begrundet sit engagement i Tinderbox med henvisning til GBER's regler om støtte til kultur, jf. GBER art. 53 f.f.

Statsforvaltningens udtalelse af 4. juli 2016 om Kolding Kommunes overdragelse af aktieposter i Kolding-Hallen A/S til KIF Håndbold:

Det lægges i afgørelsen til grund, at der er sket vederlagsfri videreoverdragelse af kommunale værdier til KIF Håndbold Elite A/S. Overdragelsen medførte indirekte ulovlig støtte til en eliteidrætsklub, der drives på kommercielle vilkår.

Kommunalbestyrelsen må derfor tage skridt til at søge forholdet lovliggjort.

Social- og Indenrigsministeriets udtalelse af 12. oktober 2016 om støtte fra Kbh. Kommune og Region H til Eurovision Song Contest:

SIM's hovedkonklusion: Ej tale om "statsstøtte" i artikel 107, stk. 1's forstand, som burde have været anmeldt til Kommissionen.

SIM begrundede denne konklusion forskelligt for hver af de 3 relevante aktører (DR, Refshaleøens Ejendomsselskab A/S og Projektselskabet).

Overblik

- › Statsstøtte og politik
- › Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016
- › Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1
  - › Fordel – nominel eller reel fordel? (Generaladvokat Mengozzis udtalelse af 5. juli 2016 i Irish Travel Tax-sagen)
  - › Fordel – krav til dokumentation af fordel (T-479/11, Frankrig mod Kommissionen)
  - › Fordel – markedsøkonomisk investor eller markedsøkonomisk kreditor (T-386/14, FIH)
  - › Selektivitet – skatter og afgifter (Spanish-goodwill sagerne)
  - › Selektivitet – Kommissionens seneste ”tax rulings” (Apple og det belgiske ”excess profit scheme”)
  - › Samhandelspåvirkning – aktiviteter som er ”purely local” (Kommissionens 5 afgørelser vedr. lokale støtteordninger i Spanien, Tyskland og Portugal)
- › Forenelighedsvurderingen
- › Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole
- › Nogle tendenser

Fordelen – nominel eller reel fordel?

› Opgørelsen af den ulovlige statsstøtte til støttemodtageren

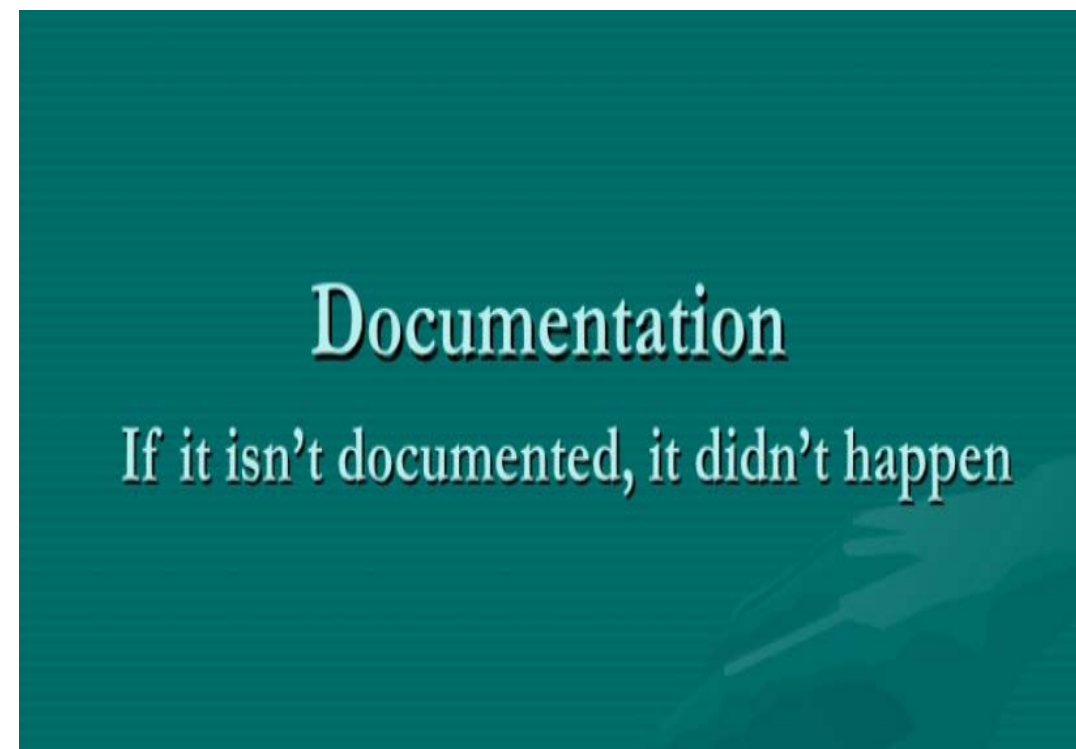
- › Retten i T-473/12 og T-500/12, Irish Travel Tax (Aer Lingus og Ryanair-dommene):
  - › ” ... the Commission should have determined the extent to which they had *actually passed on to their passengers the economic benefit resulting from the application of the ATT at the lower rate*, in order to be able to quantify precisely the advantage which the airlines actually enjoyed..”
    - › **Retten: Det afgørende er den ”reelle” fordel.**
- › Generaladvokat Mengozzis udtalelse af 5. juli 2016:
  - › ”The recovery of an amount equal to the aid granted (in the present cases, the amount owing to the State that has not been collected), together, where appropriate, with interest, is (..) deemed in principle to eliminate the competitive advantage obtained by the recipient of the aid and to restore the status quo ante. *Any other rule — that, for example, permits the beneficiary of the aid to challenge the recovery order on the basis that the benefit had been passed on to its own customers through a price reduction — would (..) be difficult to apply and, in so far as it entailed the recovery of a lesser amount, would jeopardize attainment of the objectives laid down in the Treaty*”
    - › **Mengozzi: Det afgørende er den ”nominelle” fordel.**

Fordel – krav til dokumentation af fordel

- › Kommissionens afgørelse 2012/26/EU af 29. juni 2011:
  - › Omdannelsen af Institut Français du Pétrole (IFP) til en juridisk person omfattet af fransk offentligretlig regulering indebar samtidig, at IFP ved omdannelsen blev omfattet af en ubegrænset implicit statsgaranti for alle selskabets aktiviteter = fordel i artikel 107, stk. 1's forstand og dermed statsstøtte, da øvrige betingelser også var opfyldt.
- › Retten i T-479/11 og T-157/12, Frankrig mod KOM:
  - › Kommissionen havde ikke løftet bevisbyrden for, at garantien havde givet IFP en fordel ifm. dets forhold til leverandører, kunder og banker (præmis 181 og 190).
  - › Ej heller muligt for Kommissionen med henvisning til C-559/12, La Poste at påberåbe sig simpel formodning for, at statens garanti udgjorde fordel for IFP pga. selskabets offentligretlige karakter.

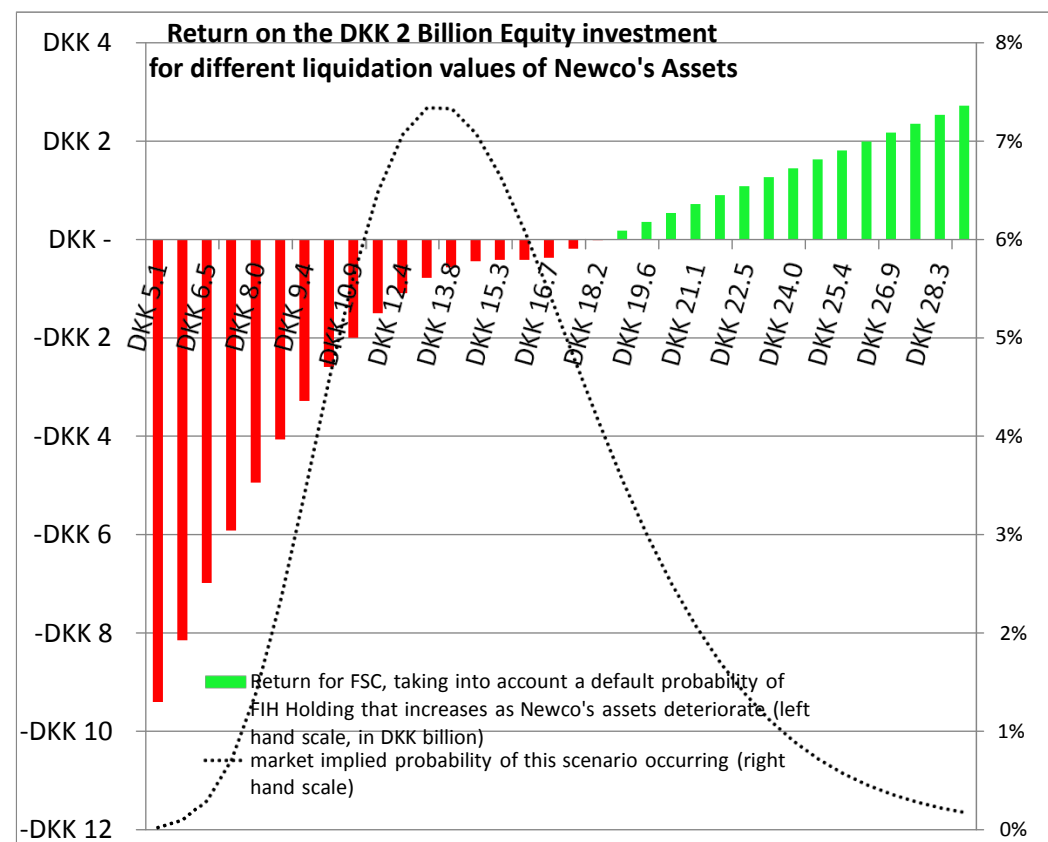
Fordel – markedøkonomisk investor eller markedøkonomisk kreditor (T-386/14, FIH mod EU-Kommissionen)

› Præmis 69:

”Det skal herved fastslås, at der i den anfægtede afgørelse er *anvendt en juridisk ukorrekt test*, nemlig princippet om en privat investor i en markedøkonomi, i stedet for at undersøge de nævnte foranstaltninger i lyset af princippet om en privat kreditor i en markedøkonomi, uafhængigt af det resultat, som denne analyse ville have medført. Den af Kongeriget Danmark udviste adfærd i forbindelse med vedtagelsen af de omhandlede foranstaltninger i 2012 *burde sammenlignes med adfærden udvist af en kreditor, der tilsigter at minimere de tab, som han udsatte sig for i tilfælde af passivitet, og ikke med adfærden udvist af en investor, som tilsigter at maksimere sin fortjeneste*. Det må under disse omstændigheder fastslås, at der i den anfægtede afgørelse ved analysen er anvendt en ukorrekt referenceramme.”

→ Kommissionens afgørelse 2014/884/EU af 11. marts 2014 om statsstøtte SA.34445 (12/C) ydet af Danmark med henblik på overdragelsen af ejendomsrelaterede aktiver fra FIH til Finansiell Stabilitet annulleres.

Graph 1 – Net Present Value of the measure for the FSC

Selektivitet – skatter og afgifter

- › “That criterion has long been one of the most controversial issues in the field of State aid.” - generaladvokat Wathelet i forslag til afgørelse i de forenede sager C-20/15 P og C-21/15 P, Banco Santander m.fl.
- › Tre trins-testen: (referencesystem, undtagelser, begrundelser)
  - › I bl.a. T-399/11, Banco Santander, T-219/10, Autogrill (*Spanish Goodwill-sagerne*) og i T-461/12, Hansestadt Lübeck var retten kritisk over for Kommissionen.
  - › Seneste udvikling er generaladvokat Wathelets forslag til afgørelse i *Spanish Goodwill-sagerne* fra 28 juli 2016:
    - › ”.. In my view, therefore, contrary to the General Court’s findings in the judgments under appeal, the selectivity criterion provided for in Article 107(1) TFEU *does not require the identification of a category of undertakings with specific characteristics on account of which they are the only ones favoured by the tax measure at issue.*”
- › I Danmark: Åbningsskrivelser i fedtafgiftssagen (SA.33159) og vandindvindings-afgiftssagen (SA.32874).

Selektivitet – Tax rulings: Kommissionens mest spektakulære nyskabelse

› DG COMP's working paper om statsstøtte og skatteafgørelser:

› *"DG Competition's focus is on cases where there is a **manifest breach** of the arm's length principle."*

› Tvisten i en nøddeskal:

› Hvad er "referencesystemet" – angår det kun multinationale selskaber eller alle selskaber? Hvilke selskaber er i sammenlignelige situationer?

› Kan referencesystemet konstrueres som "den økonomiske realitet" – et armslængde-princip?

› Blander KOM fordelsbegrebet og selektivitetstesten sammen?

DG Competition – Internal Working Paper – Background to the High Level Forum on State Aid of 3 June 2016

DG COMPETITION WORKING PAPER ON STATE AID AND TAX RULINGS

Introduction

- (1) A measure by which the public authorities grant certain undertakings a favourable tax treatment which places them in a more favourable financial position than other taxpayers amounts to State aid within the meaning of Article 107(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).¹ Since 1958, the Member States of the European Union are obliged to inform the European Commission of any plans to grant State aid and the Commission has the responsibility to assess whether measures notified by the Member States to it constitute State aid and, if so, whether those measures can be deemed compatible with the internal market.

Samhandelspåvirkning – aktiviteter som er ”purely local” (5 nye KOM-afgørelser vedr. lokale støtteforanstaltninger i Spanien, Tyskland og Portugal)

- › Kommissær Vestager:
- › *These decisions confirm that many local public support measures do not constitute state aid. This reflects the Juncker Commission's approach to be 'big on big things and small on small things'.*
- › Statsstøttebegrebsmeddelelsen, punkt 196:
- › ”Kommissionen har i en række afgørelser i lyset af sagernes konkrete omstændigheder fundet, at foranstaltningen kun havde rent lokal virkning og følgelig ikke påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne. I disse sager fastslog Kommissionen, at støttemodtageren *leverede varer eller tjenesteydelser i et begrænset område i en medlemsstat*, og at det var usandsynligt, at støttemodtageren ville tiltrække kunder fra andre medlemsstater, samt at det ikke kunne forventes, at foranstaltningen ville have andet end en marginal indvirkning på grænseoverskridende investeringer eller etableringer.”

- › Konkrete afgørelser:

Local media in the Basque language (SA.44942), BLSV Sportcamp Nordbayern (SA.43983), Port of Wyk on Föhr (SA. 44692), Santa Casa da Misericórdia de Tomar (SA.38920) og Valencian language in the press (SA.45512)

Overblik

- › Statsstøtte og politik
- › Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016
- › Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1
- › Forenelighedsvurderingen
  - › Den danske mediestøtteordning (*T-167/14 - Søndagsavisen A/S mod Kommissionen*)
- › Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole
- › Nogle tendenser

T-167/14 - Søndagsavisen A/S mod Kommissionen (*Den danske mediestøtteordning*)

› Baggrund

- › Skulle Kommissionens statsstøttegodkendelse af den danske mediestøtteordning annulleres?
- › Søndagsavisen A/S havde navnlig udfordret kravet om, at et medie – for at få produktionsstøtte – skulle indeholde mindst 50 % redaktionelt indhold. Kriteriet førte til, at aviser med mange reklamer, såsom Søndagsavisen, ikke kunne få produktionsstøtte.

› Rettens dom:

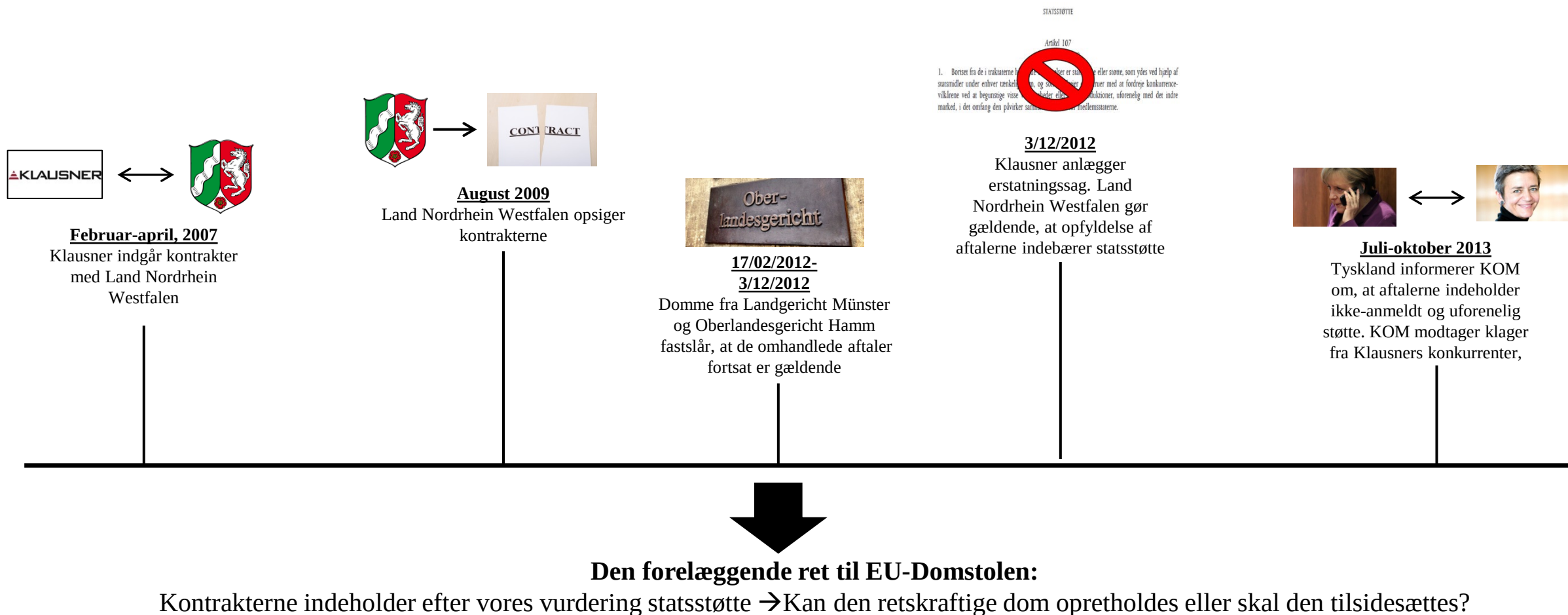
- › **Præmis 47:** ”Eftersom den anmeldte støtteordning navnlig har til formål at tilgodese de skrevne nyhedsmediers produktion af redaktionelt indhold, kunne Kongeriget Danmark vælge kun at tildele støtten til skrevne nyhedsmedier, som anvender en tilstrækkeligt stor del til en sådan produktion. Den såkaldte 50%-betingelse fastsætter et objektivt kriterium i denne henseende.”
- › **Præmis 48:** ”Det skal endvidere præciseres, at lovforslaget ikke har til formål at tilgodese produktion af redaktionelt indhold som sådan, således som sagsøgeren har anført, men udelukkende redaktionelt indhold af høj kvalitet, der bidrager til at fremme den demokratiske debat i Danmark (jf. 4. og 37. betragtning til den anfægtede afgørelse).”

Overblik

- › Statsstøtte og politik
- › Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016
- › Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1
- › Forenelighedsvurderingen
- › Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole
  - › Retskraftige dommes betydning for håndhævelsen ved nationale domstole (Klausner Holz)
  - › Berettigede forventninger og estoppel (Sønderborg Fjernvarme-dommen fra VL, BIT-sagerne)
  - › Formkrav er vigtige at overholde (Dilly-dommen)
  - › Kommissionens begrundelsespligt (FIH-dommen)
- › Nogle tendenser

Retskraftige dommes betydning for håndhævelsen ved nationale domstole - C-505/14, Klausner Holz

Retskraftige dommes betydning for håndhævelsen ved nationale domstole - C-505/14, Klausner Holz

RES JUDICATA

?

STATSSTØTTE

Artikel 107
(tidl. artikel 87 i TEF)

Pr. 35:
Er det muligt at
foretage
overensstemmende
fortolkning?

Pr. 42-44:
Hvis ikke muligt fordi det ville:
- hindre anvendelsen af EU-retten/gøre det umuligt at
opfylde art. 108, stk. 3
- fjerne den effektive virkning af Kommissionens
enekompetence på statsstøtteområdet

Pr. 45:
Da tilsidesættelse
af national regel
om retskraft

› Se C-119/05, C-02/08 og C-507/08 for variationer over samme tema.

Statsstøtte ved danske domstole (Sønderborg Fjernvarme-sagen)

› 2010-2011:

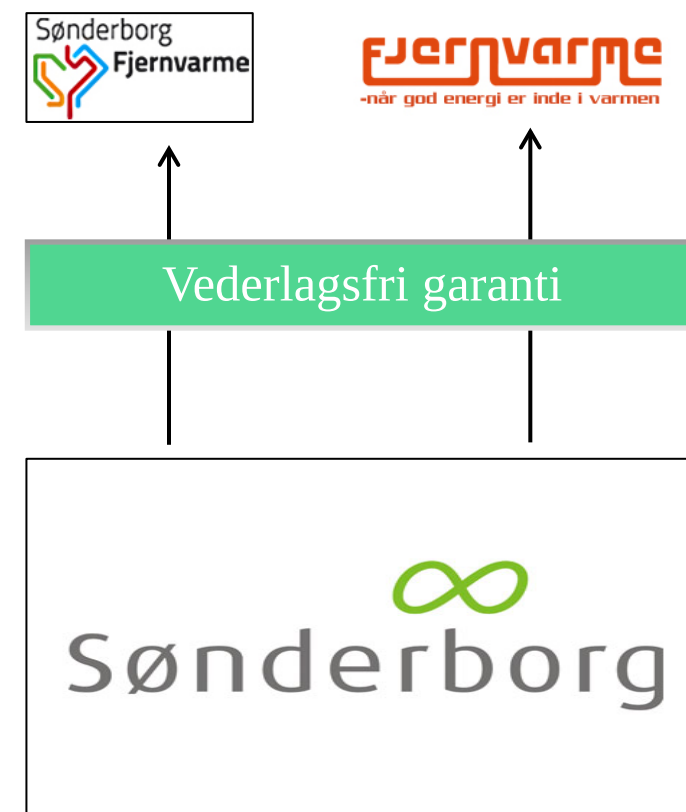
- › Byrådet i Sønderborg Kommune beslutter at stille vederlagsfrie garantier til rådighed for Sønderborg Fjernvarme og Gråsten Fjernvarme.

› 2012:

- › Byrådet i Sønderborg Kommune beslutter pba. indstilling fra forvaltningen, at der fremadrettet skal opkræves provision for de stillede garantier.
  - › Indstillingen fra forvaltningen nævner ikke statsstøtte-problematik.

› 2013:

- › Forsyningsselskaberne kræver Sønderborg Kommune dømt til at anerkende, at kommunen er uberettiget til at opkræve provision af lånegarantier.

Statsstøtte ved danske domstole (Sønderborg Fjernvarme-sagen)

- › ”Kommunens beslutning om garantistillelse uden vederlag findes herefter hverken på offentligretligt eller privatretligt grundlag ensidigt at kunne ændres.” → **aftaler skal overholdes!**
- › Byretten henviser ikke direkte til statsstøttereglerne, men fremhæver dog, at:
- › ”Fjernvarmeselskaberne i Sønderborg og Gråsten drives efter et ”hvile i sig selv”-princip og har i hver sit geografiske område af kommunen en **monopolstilling** for så vidt angår levering af fjernvarme.”

- › Modsat byretten lagde landsretten til grund, at ”de to fjernvarmeselskaber driver virksomhed, der er omfattet af TEUF artikel 107, stk. 1, og som er **i konkurrence** med andre producenter af installationer og materialer til rum-opvarmning”
- › Da ”ydelse af garantier uden betaling af provision” var en fordel, og da ”støtten må antages at påvirke samhandlen mellem medlemsstaterne” var ”Sønderborg Kommunes afgørelse af 13. oktober 2010 og kommunens afgørelse af 14. september 2011 om at stille en vederlagsfri garanti (...) ugyldige.”
- › Kræver art. 108, stk. 3, at afgørelserne om garantistillelse i deres helhed kendes ugyldige?

Formkrav er (også) vigtige at overholde

- › C-493/14, Dilly Wellnesshotel GmbH
- › Præmis 50-51:
  - › ”(...) en udtrykkelig henvisning til forordning nr. 800/2008 i en given støtteordning [gør] det muligt for støttemodtagerne og deres konkurrenter at forstå årsagerne til, at denne foranstaltning kan gennemføres, selv om den hverken er blevet anmeldt til Kommissionen eller godkendt af denne. En sådan henvisning gør det ikke blot muligt for Kommissionen at udøve sin kontrol, men også for berørte tredjeparter at blive orienteret om de påtænkte støtteforanstaltninger, så de eventuelt kan udøve deres processuelle rettigheder.
  - › (...) den i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 800/2008 fastsatte betingelse, hvorefter en støtteordning med henblik på at blive fritaget for anmeldelsespligten i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF, skal indeholde en udtrykkelig henvisning til denne forordning, ikke udgør en simpel formalitet, men er af bindende karakter, således at en tilsidesættelse heraf er til hinder for en fritagelse for denne pligt i henhold til den nævnte forordning.”
- › **Vigtigt** at alle betingelserne i gruppefritagelser og de minimis-regler overholdes. Ellers ulovlig støtte.

Dilly
WELLNESSHOTEL

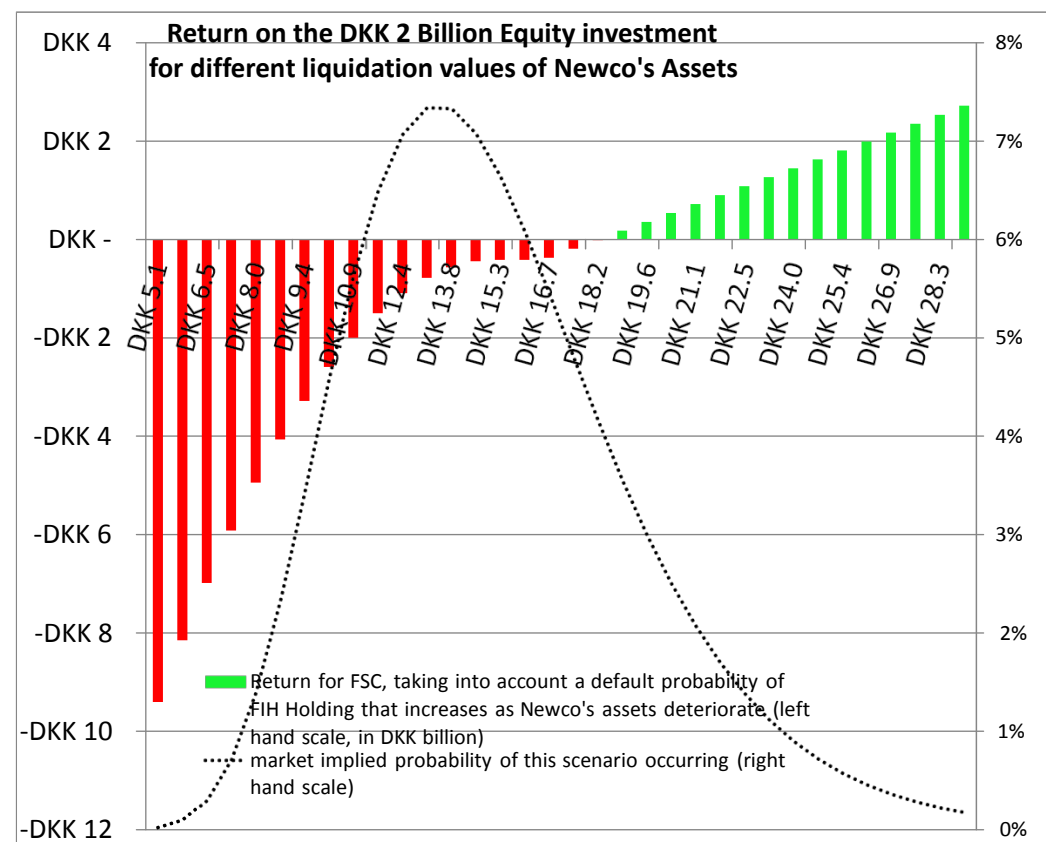
Kommissionens begrundelsespligt (T-386/14, FIH mod EU-Kommissionen)

› Præmis 99:

”I denne sammenhæng skal det argument, som vedrører den omstændighed, at sagsøgerne blev nægtet adgang til de to sagkyndige rapporter i deres helhed, forkastes. Som Kommissionen med rette har anført, er proceduren for kontrol af statsstøtte en procedure, der indledes mod den medlemsstat, der er ansvarlig for tildeling af støtten. Eftersom denne procedure ikke indledes mod støttemodtageren, kan sidstnævnte ikke påberåbe sig sin ret til forsvar [...]. De berørte parter har kun ret til at blive inddraget i den administrative procedure, i det omfang det må anses for formålstjenligt under hensyn til sagens konkrete omstændigheder [...]. Det skal endelig bemærkes, at Kommissionens manglende meddelelse til en berørt part af en sagkyndig rapport er uden relevans for at fastslå en eventuel tilsidesættelse af begrundelsespligten [...].”

→ På baggrund af det ovenstående skal det tredje anbringende [at den anfægtede afgørelse er behæftet med en begrundelsesmangel] forkastes som ugrundet.

Graph 1 – Net Present Value of the measure for the FSC

Overblik

- › Statsstøtte og politik
- › Overblik over statsstøttepraksis i perioden december 2015 – november 2016
- › Statsstøttebegrebet – artikel 107, stk. 1
- › Forenelighedsvurderingen
- › Processuelle spørgsmål og håndhævelse ved nationale domstole
- › Nogle tendenser

Nogle tendenser

› Den (formelle/håndhævelsesfokuserede) EU-juridiske ortodoksi vs den (reelle/virkningsfokuserede) konkurrenceøkonomiske tilgang

- › Opgørelsen af fordelene (Irish travel tax, Retten vs GA Mengozzi), selektivitetstesten i skattesager (Spanish Goodwill, Retten vs GA Wathelet), kontrol over statsmidler (TV2), infrastrukturens konkurrencefordrejning (statsstøttebegrebsmeddelelsen), valg af forenelighedsvurderingsregler (DSB).

› Statsstøttereglernes effektive virkning og håndhævelse vs retsforudsigelighed og hensyn til støttemodtageren

- › TV2's udfordring med at opfylde Altmark-betingelserne, Dillydommen
- › Decentraliseringsbestrebelselserne – "big on big, small on small"

› En stigende tendens til, at myndigheder i tvister bruger statsstøttereglene som et skjold

- › Klausner Holz, Sønderborg Fjernvarme, BIT-sagerne
- › Afgørelse af 6/5/2016 fra den nedsatte ICC voldgiftsret i sagen mellem EDF v. Neckarpri, præmis 615: "(...) ein eindeutiger Versuch des Missbrauchs der europäischen Regelung zur staatlichen Beihilfe."
→ Statsstøtte som forsvar afvist af voldgiftsretten
- › Smh. den irske regerings udfordringer med Apple-sagen

› Er det tid til at gentænke de EU-retlige principper om støttemodtagernes berettigede forventninger?

Preben Pettersson

Statsstøttechef
Erhvervs- og Vækstministeriet
Mobil: 91 39 94 35
E-mail: psa@evm.dk

Rass Holdgaard

Partner, Advokat
Mobil: 25 10 05 38
E-mail: rho@kammeradvokaten.dk

Claus Peter Hansen

Advokat
Mobil: 50 77 84 68
E-mail: cph@kammeradvokaten.dk

Tak for i dag

Kammeradvokaten/Advokatfirmaet Poul Schmith har indgået aftale med CopyDanBilledKunst, som omfatter billederne i denne præsentation.

Denne præsentation og de heri indeholdte billeder er udelukkende til intern brug og må ikke viderespredes.